שאין בשיפועה טפח. הרבה יש תימה (ד) איך יתכן זה דלא"כ למה הוא רואי אם לכל השיפוע אין טפח ויש לפרש כגון שהסדין שפרוס על הכילה מונח על גבי קנים מרובים ולא פשטו הסדין היטב ומונח ונופל בין קנה לקנה כעין שורות דיש עכשיו בין כל קנה שיפוע ואין באותו שיפוע טפח ודומק וי"מ שאין בשיפוע טפח בגובה י' דכשילא השיפוע טפח אין משם עד למטה גובה י' דלא חשיב אהל כדאשכחן בפ"ק דסוכה (דף י.) דבכילה כי הך מותר ליתן בסוכה דאמר רב יהודה אמר שמואל מותר ליתן בכילת חתנים אע"פ שיש לה גג והוא שאינה י' טפחים ואין נראה לר"י דודאי נהי דגבי סוכה לא חשיב אהל וכן לגבי ק"ש כדאיתא התם (דף י.) מיהו לגבי שבת חשיב ואסירי שהרי משמרת וביעתא וקידרא וחביתא אסירי משום אהל ולא משמע שיש בגובהן י' טפחים. מ"ר. ועוד קשה מדלקמן גבי כפיפה מצרית ובשם רבינו שמואל פי' דל"ג להאי ליתא כלל שיפועי אהליס כאהליס דמו דבסוף פ"ק דסוכה (דף יט.) מסקינן דשיפוע אהליס לאו כאהליס דמו ואי משום הא לא איריא דיש לפרש דהתם באין בשיפועו טפח והכא כשיש בשיפועו טפח:

הא דמהדק. פירש[א] ב"ר"ח שאינו נכפף דאז נראה כעין אהל[ג] דלא מהדק שהוא נכפף[ד] ואז אין נראה כעין אהל[ה]:

דבר ה' זה הקין. דכתיב גבי גלות[ו] שבעים[ז] לכלות דבר ה' מפי ירמיה (עזרא א). מ"ר: ולשלח

[ו] כילת חתנים מותר לנטותה ומותר לפורקה אמר רב ששת בריה דרב אידי [א]לא אמרן אלא שאין בגגה טפח אבל יש בגגה טפח אסורה וכי אין בגגה טפח נמי לא אמרן אלא שאין בפחות משלשה סמוך לגגה טפח אבל יש בפחות משלשה סמוך לגגה טפח אסור [א] ולא אמרן אלא שאין בשיפועה טפח אבל יש בשיפועה טפח [ב]שפועי אהלים כאהלים דמו ולא אמרן אלא דלא נחית מפוריא טפח אבל נחית מפוריא טפח אסור: [ג]ואמר רב ששת בריה דרב אידי האי [ד]סיאנא שרי והאיתמר סיאנא אסור לא קשיא [ד]הא דאית ביה טפח הא דלית ביה טפח אלא מעתה שרביב בגלימא טפח ה"נ [ד]דמיחייב [ה]אלא לא קשיא [ו]הא דמיהדק הא דלא מיהדק שלח ליה רמי בר יחזקאל לרב הונא אימא לן איזי הנך מילי מעלייתא דאמרת לן משמיה דרב תרתי בשבת וחדא בתורה שלח ליה הא דתניא גוד בכיסנא מותר לנטותה בשבת אמר רב לא שנו אלא [ז]בב' בני אדם אבל באדם אחד אסור אמר אביי [ח]וכילה אפילו בי' בני אדם אסור אי אפשר דלא מימתחא פורתא אידך מאי היא דתניא [ט]כירה שנשמטה אחת מירכותיה מותר לטלטלה שתים אסור רב אמר אפילו [י]חד נמי אסור גזירה שמא יתקע תורה דאמר רב עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר [יא]והפלא ה' את מכותך [יב]הפלאה זו אני יודע מהו כשהוא אומר [יג]לכן הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא הוי אומר הפלאה זו תורה ת"ר [יד]כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר [טו]הנה ימים באים נאם ה' אלהים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה' וכתיב [טז]ונעו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו דבר ה' זו הלכה דבר ה' זה הקין דבר ה' זו נבואה ומאי ישוטטו לבקש את דבר ה' אמרו עתידה אשה שתטול ככר של תרומה ותחזור בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לידע אם טמאה היא ואם טהורה היא ואין מבין אם טהורה היא ואם טמאה היא בהדיא כתיב ביה [טז]מכל האוכל אשר יאכל אלא לידע אם ראשונה היא ואם שניה היא ואין מבין [יח]הא נמי מתניתין היא כדתנן [יט]השרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו שניה שהתנור תחילה מסתפקא להו הא דאמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה ותיהוי פת ראשונה א"ל לא אמרינן ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה [כ]דתניא יכול יהו כל הכלים מיטמאין באויר כלי חרס ת"ל [כא]כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל אשר יאכל [כב]אוכלין (א) מטמאין באויר כלי חרס ואין כלים מטמאין באויר כלי חרס תניא רבי שמעון בן יוחי אומר חס ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר [כג]כי לא תשכח מפי זרעו אלא מה אני מקיים ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו שלא ימצאו הלכה

כילת חתנים. נראה אהל הוא מפני שאין לה גג למעלה רוחב טפח מפני שהיא נתונה בשיפוע, והיא יריעה שפורסין סביב למטה ליין (ערובין קב. וכעי"ז לעיל מז.). **שאין בשלשה סמוך לגגה טפח.** שנתונה בנלכסון קצר, שבשאתה מודד רוחבה למטה משלשה לגגה אין בו רוחב טפח, דהוי טולה דופן ואין כאן אהל כלל, אבל הרחיבה עד טפח בתוך שלשה לגגה, כאילו גגה טפח דמי ואסור לנטותה (ערובין קב.). **אין בשיפועה טפח.** מבגגה אמצעית גגה עד מקום שטפח יריעה כלה שם לא הרחיב טפח, דהוי טולה כדופן ואין כאן אהל כלל, אבל הרחיבה כל דופן ודופן בנלכסונה טפח, הוי ההוא נלכסון אע"פ שהוא משופע קרוי אהל, דרבנן דפליגי אדרבי אליעזר במסכת סוכה (יט:) כך שמעתי, וקשיא לי איזו מטה שאין ברחבה שני טפחים או ג' חסר משהו שיהיה בגגה פחות מטפח ושני שיפועים כל אחד פחות מטפח, וי"ל שהמטה רחבה כמשפטה ונקליטין הרבה יותאין הימנה לשני ראשיה ושולין למעלה סדורין אחד נמוך ואחד גבוה וקנים נתונים עליהם מנקליטין שברראשה לנקליטין שברגליה ופורס על המטה שתים ושלש כילות קטנות בגגה וייריעה גדולה פרוסה סביב המטה לדפנות (ערובין קב:). **הא דמיהדק.** וטעמא לא משום אהל הוא אלא דילמא נפיל מרישיה ואתי לאתויי, הלכך כי מיהדק וקטור ברלועה תחת צואריו שרי ואי לא אסור (שם). **שרץ שנמצא בתנור.** ולא נגע בפת. **הפת שבתוכו שניה.** שני לטומאה ואינם מטמאים חולין לרבנן, **מפני שהתנור תחילה.** התנור קיבל טומאה מן השרץ והפת מן התנור (פסחים כ:). **ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה.** כיון דקי"ל אויר כלי חרס מטמא מן השרץ אע"פ שלא נגע, אלמא כמאן דמלי טומאה הוא, דהא לא נגע בו ומטמאו, ותיהוי נמי פת כאילו נוגעת בשרץ (שם). **יכול יהו כל הכלים מיטמאין באויר כלי חרס.** אם כלי שטף נתון בתוך כלי חרס ושרץ באויר החיצון, יכול יהא כלי עץ או כלי מתכת שבתוכו טמא, משום דכתיב כל אשר בתוכו יטמא (שם). **וסמיך ליה מכל האוכל.** דלומר האי כל אשר בתוכו שאמרתי לך באוהל אמרתי לך, ואי כמאן דמלי טומאה חשיב ליה לחיצון, נמצאת טומאה נוגעת בגבו של כלי שטף וכלי שטף מטמא מגבו, אלא שמע מינה כל אשר בתוכו יטמא מחמת כלי הוא דמטמא, ואשמעינן הא דקרא שאין כלי אהל מקבלי טומאה מולד הטומאה אבל כלי לא (שם ב:).

[ד] כילת חתנים. לא דמיא לשאר כילות שאשר כילות פרוסות על גבי קיבוע שהיא לד' רגלים ויש לה גג דהוי אהל ושל חתנים על גבי נקליטין שאינם אלא שנים באמצעית המטה וקנה נתון עליהם והבגד נתון עליו ונופל לכאן ולכאן ואין לה גג טפח הלכך לאו אהל הוא: **בפחות מג'.** שהיא הולכת ומתפשטת למטה: **ולא אמרן אלא שאין בשיפועה טפח.** שאין כל לד ולד (ב) נפשט למטה להתרחק טפח מכנגד אמצעיתו דהיינו שאין ברחבו למטה טפחיים. וכילת חתנים אינה עשויה ליתן תחתיה: **אבל נחית מפוריא טפח.** ההוא טפח הוה קיר לאהל והמטה נעשית לו גג: **סייאנא.** כובע של לבד פלטר"ן: **אסור.** לגאת בו בשבת ולקמיה מפרש ואזיל: **הא דאית ביה טפח.** שהוא מתפשט להלן מראשו טפח אסור משום אהלא: **אלא מעתה שרביב בגלימא טפח.** הניח טליתו על ראשו כדרך שהוא מתעטף (ג) והרחיקה להלן מראשו טפח: **אלא.** טעמא לאו משום אהל הוא אלא משום שלא יגביהנו הרוח מראשו ואתי לאתויי ארבע אמות הלכך מיהדק בראשו שפיר שרי לא מיהדק אסור: **שרי בשבת וחדא בתורה.** שהיית רגיל לומר שני דברים משמו בהלכות שבת ואחת בתורה כדלקמן: **גוד בכיסנא.** גוד בראלוותיו ומונח על מקום קבוע שלו: **מותר לנטותו בשבת.** והא דאמרן לעיל פטור אבל אסור היכא דלא הוי מתוקן בכיסנין: **בב' בני אדם.** לא מימתח ליה שפיר: **באדם אחד.** ממתח ליה שפיר שמותחו על יתד זו וקושרו בה וחוזר ומותחו על זו וקושרו בה כך פירשו רבותי וכן מצאתי בתשובת הגאונים ואיני יודע מהו: **אידך.** דשבת מאי היא: **מירכותיה.** פטפוטים שלה כעין רגלים: **שמא יתקע.** כשמתחבר לה הרגל יתקענה בחוזק והוי בונה אבל (ד) (ת"ק) היכא דלא נשמטה אלא אחת לא חייש למתקע כולי האי: **הפלא ופלא.** סיפא דקרא ואבדה חכמת חכמיו: **בכרם.** על שם שהיו יושבין שורות שורות ככרם: **זו הלכה.** כדכתיב (דברים ה) [להגיד לכם] את דבר ה' דהיינו תורה: **זו נבואה.** כדכתיב (הושע ח) דבר ה' אשר היה אל הושע וגו': **זה הקין.** לא ידענא מהיכא: **בהדיא כתיב.** ותורה שבכתב הרי כתובה ומונחת יקראו וילאו: **שבמנור אחלה.** שנטמא מן האויר כדכתיב (ויקרא יא) אל תוכו והוא חוזר ומטמא אוכלין שבתוכו מן האויר: **כמאן דמלי טומאה.** כשנפל השרץ בתוכו דהא בלא נגיעה מטמא והלכך כמאן דמלי טומאה הוא ותהוי פת ראשונה:

לא ס"ד. למיהוי כמאן דמלי טומאה: **דמניח יהו כל הכלים טמאים מאויר כלי חרס.** שאם היה כלי אחר בתוכו שיטמא מחמת השרץ שבאויר החיצון או מחמת שיטמאנו אויר כלי החיצון שהוא טמא: **אלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא.** וסמיך ליה מכל האוכל אשר יאכל: **אוכלין.** ומשקין שבתוכו טמאים ולא כלים. שמע מינה תרתי חדא דלא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה דאם כן אם כלי שטף הוא הפנימי שמטמא מגבו יהא טמא דהא נגע בטומאה אלא לא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה ואוכלין ומשקין שבחיצון הוא דמטמאי מחמת הכלי שהכלי ראשון והם שייס אבל כלים לא דהואיל דאין טומאה זו באה אלא מחמת הכלי אשמעינן האי קרא שאין כלי שאינו אב הטומאה מטמא כלי: הלכה

[ה] הדבר מכמה פנים וכולן נכוחין למבין. ועוד מפני מה כשנתפרקו אפילו על הארץ למה מניחין אותן, ובין לצורך גופן ובין לצורך מקומן שרי. ואנו פירשנו מה שקבלנו, ולפי שהוא מלאכת שמים הזכרנו דברים ודברי זולתנו שאמרנו מוטלות ומושלכות לארץ היו, לא כתבנו הפירכא שעל הדברים הללו. וראינו סיוע על הטעם שהזכרנו כי קבלנוהו. וסוגיין של דברים הללו בפרק המוציא תפילין שגדרום רבותינו בעניין תוספת אהלים, כלומר טעם אחד הן, ולולי כן הקושיא היה מקשה מהם. **סיינא,** כובע שמשימין בני אדם בראשיהן יוצא כמין פסל מן הראש כשיעור טפח [הן חסר] הן יתר, ואנן [נ"א: וכמה] ראינוהו פעמים רבות, ועושין אותו להאהיל על הפנים שלא יכם השמש, וכשהוא מהודק ביותר ואינו נכפף כבגד, חשוב כאהל ואסור. **הא דתניא גוד בכיסכיו** מותר. פי' חמת שיש עליה חוטין או משיחות קשורין מצדדיה, מותר לנטותה בשבת באותן היתידות המוכנין לה. אמר רב בשני בני אדם מותר אבל באדם אחד אסור, כי צריך לתת חוטי הצד האחד ואח"כ יחזור ויגביה ויתן הצד האחר, ולפיכך אסור שנמצא נוטה אוהל. **וזה** שאמר אביי בכילה שיש בגגה טפח, שאסור לנטותה בשבת, אפילו בעשרה בני אדם אי אפשר דלא מימתחא ביה פורתא, פשוטה היא. **והא דתניא כירה שנשמטה אחת מירכותיה מותר לטלטלה ב' אסור לטלטלה.** כירה זו כלי מתכות היא, וכל זמן שתורת כלי עליה מותר לטלטלה לצורך מקומה. לפיכך אם ניטלה אחת מירכותיה עדיין כלי היא שיכולה לעמוד בג', אבל אם ניטלו ב', בטלה מתורת כלי שאינה יכולה לעמוד בשתים. רב אמר אפילו אחת אם ניטלה אסור לטלטלה, גזירה שמא יתקע, והילכתא כרב.

אמר רב עתידה תורה שתשתכח מישראל שנאמר והפלא ה' את מכותך וגו'. ושאר השמועה פשוטה היא. **והא** דרב אדא בר אהבה דאמר ליה לרבה ליחזייה לתנור כמאן דמלי טומאה ותהוי פת ראשונה, הנה הוא מפורש בפסחים בסוף פ"א.

ח א מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה ל טוש"ע א"ח סי' שטו סעיף יא:
ט ב ג מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה לא סמג שם טוש"ע א"ח סי' שא סעיף מ:
י ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף מא:
יא ה ו מיי' שם הלכה לב סמג שם טוש"ע א"ח סי' שטו סעיף יב:
יב ז מיי' פכ"ו שם הלכה ו סמג שם טוש"ע שם סי' שא סעיף טז:
יג ח מיי' פי"א מהל' שאר אבות הטומאות הלכה ב:
יד ט מיי' פ"ב מהל' טומאת מת הלכה ו ופי"ג מהל' כלים הלכה א ב:

תורה אור השלם

1 וְהִפְלָא יְיָ אֶת מַכֹּתְךָ וְאֶת מַכּוֹת זַרְעֶךָ מַכּוֹת גְּדֹלוֹת וְנֶאֱמָנוֹת וְחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנוֹת: דברים כח נט
2 לָכֵן הִנֵּנִי יוֹסִף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפֶּלֶא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבוֹנָיו תִּסְתָּתֵר: ישעיהו כט יד
3 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים וְהִשְׁלַחְתִּי רָעָב בָּאָרֶץ לֹא רָעָב לַלֶּחֶם וְלֹא צָמָא לַמָּיִם כִּי אִם לִשְׁמֹעַ אֶת דִּבְרֵי יְיָ: עמוס ח יא
4 וָנָעוּ מִיָּם עַד יָם וּמִצָּפוֹן וְעַד מִזְרָח יְשׁוֹטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר יְיָ וְלֹא יִמְצָאוּ: עמוס ח יב
5 מִכָּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וּמִכָּל הַשֶּׁתֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא: ויקרא יא לד
6 וְכָל כְּלִי חֶרֶשׂ אֲשֶׁר יִפֹּל מִתֹּכוֹ אֶל תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ: ויקרא יא לג
7 וְהָיָה כִּי תִמְצָאן אֹתוֹ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ כִּי יָדַעְתִּי אֶת יִצְרוֹ אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם בְּטֶרֶם אֲבִיאֶנּוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי: דברים לא כא

מוסף רש"י

כילת חתנים. לאו אהל הוא מפני שאין לה גג למעלה רוחב טפח מפני שהיא נתונה בשיפוע, והיא יריעה שפורסין סביב למטה ליין (ערובין קב. וכעי"ז לעיל מז.). **שאין בשלשה סמוך לגגה טפח.** שנתונה בנלכסון קצר, שבשאתה מודד רוחבה למטה משלשה לגגה אין בו רוחב טפח, דהוי טוליה דופן ואין כאן אהל כלל, אבל הרחיבה עד טפח בתוך שלשה לגגה, כאילו גגה טפח דמי ואסור לנטותה (ערובין קב.). **אין בשיפועה טפח.** מבגגה אמצעית גגה עד מקום שטפח יריעה כלה שם לא הרחיב טפח, דהוי טולה כדופן ואין כאן אהל כלל, אבל הרחיבה כל דופן ודופן בנלכסונה טפח, הוי ההוא נלכסון אע"פ שהוא משופע קרוי אהל, דרבנן דפליגי אדרבי אליעזר במסכת סוכה (יט:) כך שמעתי, וקשיא לי איזו מטה שאין ברחבה שני טפחים או ג' חסר משהו שיהיה בגגה פחות מטפח ושני שיפועים כל אחד פחות מטפח, וי"ל שהמטה רחבה כמשפטה ונקליטין הרבה יותאין הימנה לשני ראשיה ושולין למעלה סדורין אחד נמוך ואחד גבוה וקנים נתונים עליהם מנקליטין שברראשה לנקליטין שברגליה ופורס על המטה שתים ושלש כילות קטנות בגגה וייריעה גדולה פרוסה סביב המטה לדפנות (ערובין קב:). **הא דמיהדק.** וטעמא לא משום אהל הוא אלא דילמא נפיל מרישיה ואתי לאתויי, הלכך כי מיהדק וקטור ברלועה תחת צואריו שרי ואי לא אסור (שם). **שרץ שנמצא בתנור.** ולא נגע בפת. **הפת שבתוכו שניה.** שני לטומאה ואינם מטמאים חולין לרבנן, **מפני שהתנור תחילה.** התנור קיבל טומאה מן השרץ והפת מן התנור (פסחים כ:). **ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה.** כיון דקי"ל אויר כלי חרס מטמא מן השרץ אע"פ שלא נגע, אלמא כמאן דמלי טומאה הוא, דהא לא נגע בו ומטמאו, ותיהוי נמי פת כאילו נוגעת בשרץ (שם). **יכול יהו כל הכלים מיטמאין באויר כלי חרס.** אם כלי שטף נתון בתוך כלי חרס ושרץ באויר החיצון, יכול יהא כלי עץ או כלי מתכת שבתוכו טמא, משום דכתיב כל אשר בתוכו יטמא (שם). **וסמיך ליה מכל האוכל.** דלומר האי כל אשר בתוכו שאמרתי לך באוהל אמרתי לך, ואי כמאן דמלי טומאה חשיב ליה לחיצון, נמצאת טומאה נוגעת בגבו של כלי שטף וכלי שטף מטמא מגבו, אלא שמע מינה כל אשר בתוכו יטמא מחמת כלי הוא דמטמא, ואשמעינן הא דקרא שאין כלי אהל מקבלי טומאה מולד הטומאה אבל כלי לא (שם ב:).

הגהות הב"ח

(א) גמ' אוכלין ומשקין מטמאין באויר: (ב) רש"י ד"ה ולא אמרן כו' לד ולד נתפשט למטה: (ג) ד"ה אלא מעתה וכו' מתעטף בה על ראשו והלריקה: (ד) תוס' ד"ה שאין וכו' תימה. ע"ג ובעירובין דף קב תירץ רש"י על זה כעין תירוץ שכתבו התוס' כאן:

גליון הש"ם

גמ' הא נמי מתני' היא. עי' תוליון קי ע"א תוד"ה דתנן הכנד: רש"י ד"ה זה כו' לא ידענא. עי' ברכות כה ע"ב רש"י ד"ה מאן שמעת ליה וש"ל:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (ולא אמרן אלא שאין בגג"ט אבל יש בג"ט שפועי אהלים כאהלים דמו) תפ"מ וג"ל הרמב"ם ל"ג לה (ועמ"ש רבינו בפ"ו סי' שטו ס"ק כא):

לעזי רש"י

פלטר"ן [פילטרי"ן]. כובע לֶבֶד.

מוסף תוספות

א. פרש"י ז"ל דטעמא לאו משום דילמא נפיל ואתי לאתויי. מי' הר"ן. ב. משום אהל ובמדיק מיתסר. מי' הר"ן. ג. אבל גלימא. תוס' בלפ"ש. דהוא בגד רך. שיעה להר"ן. ד. למטה. רא"ש. ה. ושרי. מי' הר"ן. ו. בבל של. תוס' בלפ"ש. ז. שנה. תוס' בלפ"ש.

רב נסים גאון

כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה. כבר פירשנו בברכות בגמ' דבני מערבא וכי כרם שם אלא אלו תלמידי חכמים שהם עשרים שורות שורות ככרם.

רבינו חננאל

כילת חתנים כדאמרי שאין בגגה טפח, ולא בפחות מג' סמוך לגגה, וגם אינה יורדת למטה מן המיטה טפח. צ"ע שכעין שמועה זו בפרק מי שהוציאוהו גוים גמ', פעם אחת לא נכנסו לנמל עד שחשיכה, ונתקשה בעינינו

הלכה ברורה. בטעמים שלא יהא בה מחלוקת: **ג' עבירות.** בשחד ישפוטו במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסמו: **ג' פורעניות.** שלה תחרש עיין תהיה ולבמות יער: **ויועליך לבחלה.** ואחר כך יקרא לך עיר הצדק לשרות בה שכינה: **אי בטלי יהירי.** ישראל מתייהרים בבלורית ובמלבושי יהירות כפרשים הללו: **בטלי אמגושי.** יבטלו מסיתים ומדיחים[ה] המשגיחים אותנו: **סגיך.** הם גסי הרוח שמגדלין עצמן לשון יגאה מאד (איוב ח) ואח"כ ואסירה כל בדיליך אלו אותם[ו] המבדילים שונאי ישראל מן הקב"ה בשקריהם ובפחזותם: **בטלי דייני.** רשעים מישראל שמטין דין: **בטלי.** מעל ישראל: **גזירפטי.** נוגשי שוטרי עובדי כוכבים[ז]: **שנעשו מקל לחזניהם.** לשמשיהן נותנין יד והויין להן לחזק לומר לא אהיה שליח ולזמין את פלוני לב"ד אם לא תרבה שכר ואחר פסק דין לא אחדנו ליכנס למשכנו: **שבט מושלים.** מקל אגרופין של מושלים היינו דיינים רשעים שת"ח שבמשפחותם להם למקל ולאגרוף שעל ידיהם היו מעמידין אותן ומחפין עליהם ועושין סייגרון לדבריהם: **לדייני בור.** שבהבטחת אותן ת"ח מעמידין דייני בור לדון את כל הבא והרבה דיינין שאין ממלכים בהן ומטין אותן: **כפיכם נגואלו בדם אלו הדיינין.** שבפיהן פשוטין לקבל שוחד ומטין את הדין ונוטלין ממון מן הבעלים שלא כדין ונותנו לשכנגדו והרי הוא כנוטל נשמתו: **סופרי הדיינין.** שכותבין שטרות של רמיה: **עורכי הדיינין.** מלמדין את בעלי דינין לטעון: **עמו.** מכלל דעד השתא לא: **זלה לחשן המשפט.** שכנגד הלב שהיה גדול ממנו וקודם למשה נגלית שכינה על אהרן דכתיב (שמואל א ב) הנגלה נגליתי אל בית אביך ונאמרה לו נבואה של מצרים הכתובה (ביחזקאל כ) **עד וימרו בי ואעפ"כ** לא נתקנא בו בזאת: **בני בשבר.** שם מקום: **ילה מהו.** לנטותה בשבת: **בשוסף.** הומלו"ן שגדל על ההגה מהו בכרמא ירק הוא וכלאים בכרם או אילן הוא ואינו כלאים בכרם: **ולישלח להו.** לך היתר בה: **לדרמי בר יחזקאל.** כרך עליה חוט או משיחה: ומשני **לפי שאינן בני חורה.** ומקילי טפי: **עירבונא.** כלאים: **וקי"ל.** בברכות בפרק כילד גבי ערלה וה"ה לכלאים שאף היא מצוה התלויה בארץ ואינה נוהגת מן התורה אלא בארץ: **יהיב פרוטה לחינוק נגרי.** קסבר בחוץ לארץ שרי ומיהו כל כמה דאפשר משני שלא ילמדו להקל: ולא

הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד: תניא רבי יוסי בן אלישע אומר אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני ישראל [ו]שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל שנאמר [1]שמעון נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו בונה ציון בדמים וירושלים בעולה ראשיה בשוחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסומו ועל ה' ישענו וגו' [ז]רשעים הן אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם לפיכך מביא הקב"ה עליהן ג' פורענויות כנגד ג' עבירות שבידם שנאמר [2]לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה והר הבית לבמות יער [א]ואין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל שנאמר [3]ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סגיך ואסירה כל בדיליך ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה וגו' [ג]אמר עולא [ב]אין [ד]ירושלים נפדה אלא בצדקה שנאמר [4]ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה אמר רב פפא אי בטלי יהירי בטלי אמגושי אי בטלי דייני בטלי [ה]גזירפטי אי בטלי יהירי בטלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סגיך אי בטלי דייני בטלי גזירפטי דכתיב [5]הסיר ה' משפטיך פנה אויבך אמר רבי מלאי משום ר"א בר' שמעון מ"ד [6]שבר ה' מטה רשעים שבט מושלים שבר ה' מטה רשעים אלו הדיינין שנעשו מקל לחזניהם שבט מושלים אלו ת"ח שבמשפחות הדיינין מר זוטרא אמר אלו תלמידי חכמים שמלמדים הלכות ציבור לדייני בור אמר ר"א בן מלאי משום ר"ל מאי דכתיב [7]כי כפיכם נגואלו בדם ואצבעותיכם בעון שפתותיכם דברו שקר לשונכם עולה תהגה כי כפיכם נגואלו בדם אלו הדיינין ואצבעותיכם בעון אלו סופרי הדיינין שפתותיכם דברו שקר אלו עורכי הדיינין לשונכם עולה תהגה אלו בעלי דינין ואמר רבי מלאי משום ר' יצחק מגדלאה מיום שפירש יוסף מאחיו לא טעם טעם יין דכתיב [8]ולקדקד נזיר אחיו ר' יוסי בר' חנינא אמר אף הן לא טעמו טעם יין דכתיב [9]וישתו וישכרו עמו מכלל דעד האידנא לא (הוה שיכרות) ואידך שיכרות הוא דלא הוה שתיה מיהא הוה ואמר רבי מלאי בשכר [10]וראך ושמח בלבו זכה לחשן המשפט על לבו: שלחו ליה בני בשכר ללוי כילה מהו כשותא בכרמא מהו מת בי"ט מהו אדאזיל נח נפשיה דלוי אמר שמואל לרב מנשיא אי חכימת שלח להו שלח להו כילה חזרנו על כל צידי כילה ולא מצינו לה צד היתר ולישלח להו כדרמי בר יחזקאל לפי שאינן בני תורה כשותא בכרמא עירבובא ולישלח להו כדר"ט דתניא [ט]כישות ר' טרפון אומר אין כלאים בכרם וחכמים אומרים כלאים בכרם וקי"ל [ט]כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחו"ל לפי שאינן בני תורה מכריז רב האי מאן דבעי למיזרע כשותא בכרמא ליזרע רב עמרם חסידא מנגיד עילויה רב משרשיא יהיב ליה פרוטה לתינוק נכרי וזרע ליה וליתן ליה לתינוק ישראל אתי למיסרך וליתן ליה לגדול נכרי אתי לאיחלופי בישראל מת שלח להו מת לא יתעסקו ביה לא יהודאין ולא ארמאין לא ביום טוב ראשון ולא ביום טוב שני איני והאמר רבי יהודה בר שילת אמר רבי אסי עובדא הוה בבי כנישתא דמעון ביום טוב הסמוך לשבת ולא

ולישלח להו בר"ט. הא לא פריך לישלח להו כר' יאשיה דאמר אינו חייב על שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד דשמא הס לא שאלו כשותא בכרמא מהו אלא היכא שעשה כדין איסור כלאים ג' מינים כאחד ועוד שמא לא ס"ל כר' יאשיה ואע"ג דקי"ל כר' יאשיה בספ"ק דקדושין (דף לט.) א"ל לא להריתו [ט][לא] קי"ל כר' יאשיה ואמר נמי בברכות פרק מי שמתו (דף כב.) נהוג עלמא כתלת סבי כר' אילעי בראשית הגז כרבי יאשיה בכלאים כר' יהודה בן בתירא בדברי תורה מיהו י"ל שלא היו סבורין כן[א] דהא קאמר נמי נהוג כרבי יהודה בדברי תורה[ב] ואפ"ה פליגי עליה אמוראי טובא בשמעתא דהתם וקאמר נמי כרבי אילעי בראשית הגז דאמר אינו נוהג אלא בארץ ואפ"ה אמרינן בחולין בשילהי פ' הזרוע (דף קלב.) אמר רב חסדא האי טבחא דלא מפרש מתנתא ליהוי בשמתא דה' אלהי ישראל ואמר נמי דרבא קנים אטמא ואפילו רב נחמן גופיה דאמר נהוג עלמא כתלת סבי אמר התם דקנים גלימא וא"ת נהי דלא ס"ל כר' יאשיה מ"מ לישלח להו כרבי יאשיה דכל המיקל בארץ הלכה כמותו בחו"ל וי"ל דלא שייך למימר הכי אלא במין של איסור דהתמירו חוסנו מין היתר בארץ הלכה כמותו בחו"ל אבל בדבר שאינו תלוי אלא בזריעה חטה ושעורה וחרצן במפולת יד בהא לא אמר הלכה כמותו בחו"ל. מ"ר:

רב עמרם חסידא מנגיד עלה רב משרשיא יהיב ליה פרוטה לנברי כו'. קשיא לי אמאי הא אמרינן לעיל דהלכה כר"ט דמיקל בחו"ל ובארץ לומר דבמקומם לא היו בני תורה: **וליתן** ליה לתינוק ישראל. אומר רבי שקבלה הוא בידינו שזה המקשה רב אחא בר יעקב והיינו הא דאמר בעירובין בשילהי כל מערבין (דף מ: ושם) גבי ברכת זמן על הכוס ביוה"כ דמפרש התם דלא אפשר דהיכי ליעביד כו' ליתביה לתינוק לית הלכתא כרב אחא בר יעקב דילמא אתי למיסרך ולא מצינו במקום אחר דאית ליה לרב אחא הא סברא וי"מ דהוא ההוא דפ' בתרא דנדה (דף סז:) דאתקין[ג] ביממא דתמניא משוס גנבי ולא חיישינן לסרך בתה במקום אורך ולא נהירא דמאי שנא דנקיט טפי רב אחא בר יעקב מכל שאר אמוראי דהתם ועל ההיא דהתם אומר ר"ת שמותר ליתן לתינוק לשתות כוס של ברכה כי מיקלע מילה ביוה"כ ולא חיישינן דילמא אתי למיסרך כיון שאין זה מנהג [בקבוע] ולא דמי לכוס ביוה"כ דאי הוו יהבי ליה אתי למיסרך אף כשיהיה גדול כיון שעושין מנהג לשתות בכל שנה ושנה ביוה"כ:

יוס

טז א מיי' פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ט סמג לאוין רו טוש"ע מ"מ סי' ח סעיף כ:

טז ב מיי' פ"י מהל' מתנות עניים הלכה א סמג עשין קפב טור י"ד סי' רמז:

תורה אור השלם

1 שִׁמְעוּ נָא זֹאת
רָאשֵׁי בֵית יַעֲקֹב וּקְצִינֵי
בֵית יִשְׂרָאֵל הַמְתַעֲבִים
מִשְׁפָּט וְאֶת כָּל הַיְשָׁרָה
יְעַקֵּשׁוּ: בֹּנֶה צִיּוֹן בְּדָמִים
וִירוּשָׁלִַם בְּעַוְלָה: רָאשֶׁיהָ
בְּשֹׁחַד יִשְׁפּוֹטוּ וְכֹהֲנֶיהָ
בִּמְחִיר יוֹרוּ וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף
יְקֹסֵמוּ וְעַל יְיָ יִשָּׁעֵנוּ לֵאמֹר
הֲלוֹא יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ לֹא תָבוֹא
עָלֵינוּ רָעָה: מיכה ג ט-יא
2 לָכֵן בִּגְלָלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה
תֵחָרֵשׁ וִירוּשָׁלִַם עִיִּין תִּהְיֶה
וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר:
מיכה ג יב
3 וְאָשִׁיבָה יָדִי עָלַיִךְ
וְאֶצְרוף כַּבַּר סִיגָיִךְ וְאָסִירָה
כָּל בְּדִילָיִךְ: ישעיהו א כה
4 צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה
וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה:
ישעיהו א כז
5 הֲסִיר יְיָ מִשְׁפָּטַיִךְ פִּנָּה
אֹיְבֵךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל יְיָ
בְּקִרְבֵּךְ לֹא תִירְאִי רָע
עוֹד: צפניה ג טו
6 שֶׁבֶר יְיָ מַטֵּה רְשָׁעִים
שֵׁבֶט מֹשְׁלִים:
ישעיהו יד ה
7 כִּי כַפֵּיכֶם נְגֹאֲלוּ
בְדָם וְאֶצְבְּעוֹתֵיכֶם בָּעָוֹן
שִׂפְתוֹתֵיכֶם דִּבְּרוּ שֶׁקֶר
לְשׁוֹנְכֶם עַוְלָה תֶהְגֶּה:
ישעיהו נט ג
8 בְּרֹכֶת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל
בִּרְכֹת הוֹרַי עַד תַּאֲוַת
גִּבְעַת עוֹלָם תִּהְיֶין לְרֹאשׁ
יוֹסֵף וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו:
בראשית מט כו
9 וַיֵּשֶׁא מַשְׂאַת מֵאֵת פָּנָיו
אֲלֵהֶם וַתֵּרֶב מַשְׂאַת בִּנְיָמִן
מִמַּשְׂאֹת כֻּלָּם חָמֵשׁ יָדוֹת
וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ:
בראשית מג לד
10 וַיִּחַר אַף יְיָ בְּמֹשֶׁה
וַיֹּאמֶר הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ
הַלֵּוִי יָדַעְתִּי כִּי דַבֵּר יְדַבֵּר
הוּא וְגַם הִנֵּה הוּא יֹצֵא
לִקְרָאתֶךָ וְרָאֲךָ וְשָׂמַח
בְּלִבּוֹ: שמות ד יד

מוסף תוספות

א. שבימי האמוראים אלא דבתר הכי נהוגו כותייהו. תוס' הרא"ש. ב. דלא מקבלי טומאה. תוס' הרא"ש. ג. רב אחא בר יעקב דליטבלו. תוס' הרא"ש.

לעזי רש"י

הומלו"ן. כשות.

מוסף רש"י

שנאמר כו' ואצרוף כבור סיגיך. מעמיפת שבך (סנהדרין צח.). בדיליך. המופרלים לרשעי עם (שם). יהירי. גסי רוח מישראל (שם). אמגושי. פרסיים מכשפין מעצרין ישראל, במס' שבת (לעיל עה.) פלוגתא איכא למ"ד אמגושי מרשי ואיכא מ"ד גדופי עכו"ם (סנהדרין שם). גזיפטרי. שופטים עכו"ם המופטין את ישראל במקלות (שם). בטלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סגיך. רבים וגדולים בגסותם, כשאלמוך ואחלנקס אזי אסירה כל בדיליך, אמגושי, הבדלים מילאת המקום. סגיך, כמו רב, דממתרגמינן פגי (שם). הסיר ה' משפטיך. כמו שופטיך, פנה אויביך. גזיפטרי (שם). כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחו"ל. דבין לאיכה מן תחורה הלך אחר המיקל (ברכות לו.).

רבינו חננאל

וזה שהשיב רב מנשיא לבני בי בשכר, על הכילה ועל הכשות בכרם ועל המת ביו"ט

קלט: תולין פרק עשרים שבת

יום טוב שני יתעסקו בו ישראל. וכגילה (ד' ו.) מסקינן בתר הך מילתא אמר רבינא האידנא דאיכא חברי חיישינן פירוש[א] ולא יתעסקו בו ישראל פן יצוו עליהם חברי לעשות מלאכה ביו"ט כיון שרואין שעושין בשביל מת ומעשה היה[ב] והוליכו מת חוץ לתחום ביו"ט והלכו אחריו בסוסים להתעסק במת וכעס ר"ש אף על ההולכים ברגל בלא סוסים ושמע רבי דטעמו משום דמסיק רבינא האידנא דאיכא חברי ולדידן אע"ג דליכא למיחש יש לאסור כיון דמסיק הכי גס[ג] יש לירא פן יצוו הסרים להתעסק במלאכתן ולכתוב מה שהם רוצים[ד] ושלח להם ר"ת בני בשכר אינם בני תורה בני מליאון (ו) (אותה העיר) בני תורה[ה] (מ"מ):

ציצית חשיבי ולא בטלי. שאינם מבוטלין לפי שהשובים הם בעיניו שדעתו ליתן בטלית לילית רבעית כך פי' ר"מ: הא לא חשיבי ובטלי על זה סמך רבי להניח באבנטו לצועות התלויות בו ויש שקושרים בהם בתי שוקים דבטלי[ז] דלא חשיבי כולי האי: **מאי שנא מהא דתניא בו'.** פי'[ז] [ה]וס"ל כרבי יוסי בר' יהודה דאמר מערימין) לעיל בפ' כל כתבי (דף קיז:)[ט]:

(ו) **תלא דבישרא בו.** לא כפירוש הקונטרס דפי' בשר מליח שתלו ליבשו דהל"ל הא בפרק מפנין[ז] דמה שייך הכא ועוד[יא] למה מזכיר תלא ועוד מוכח לעיל בפרק מפנין (דף קכח.) דדג מליח נמי חזי לאומצא ועוד דהכא בטלטול איירי ואמרינן לעיל דרב במוקצה לטלטל סבר לה כר"ש וגרסה כפי' הערוך דמשום תלא נקטיה[יב] ובלא בשר אלא תלא דבשרא לא ממאים[יג] ושרי לטלטולי[יד] ושל דגים מאיס[טו] והוי מוקצה מחמת מיאוס והשתא אתי שפיר באיסור דתלא כעין כיסא דירקא ור' פי' לנו דלתלא דבשרא רגיל להיות בו תורת כלי אבל של דגים לא ולא משום מוקצה מחמת מיאוס דלא אייר שמעתין במוקצה מחמת מיאוס. מ"ר:

אבל אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא מיתיבי רבן שמעון בן גמליאל אומר טורד אדם חבית של יין יינה ושמריה ונותן לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש תרגמה זעירי[ל] בין הגיתות שנו: [מ]מסננין את היין בסודרין: אמר רב שימי בר חייא [נ]ובלבד שלא יעשה גומא: [ס]ובכפיפה מצרית: אמר רב חייא בר אשי אמר רב [ע]ובלבד שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח אמר [פ]רב [צ]האי [ק]פרונקא אפלגיה דכובא שרי אכוליה כובא אסור אמר רב פפא [ר]לא ניהדק אינש (ש) [ת]ציניתא בפומיה דכוזני דחביתא משום דמיחזי כמשמרת דבי רב פפא [א]שאפו שיכרא ממנא למנא (א) אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא האיכא ניצוצות ניצוצות לבי רב פפא לא חשיבי: ונותנין ביצה במסננת: תני יעקב קרחה לפי

ולא ידענא אי מלפניה אי מלאחריה ואתו לקמיה דרבי יוחנן ואמר להו יתעסקו ביה עממין (ב) ואמר רבא [א]מת בי"ט ראשון יתעסקו בו עממין [ב]ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל ואפילו ביו"ט שני של ראש השנה מה שאין כן בביצה לפי שאינן בני תורה: א"ר אבין בר רב הונא אמר רב חמא בר גוריא [ג]מתעטף אדם בכילה ובכסכסיה ויוצא לרה"ר בשבת ואינו חושש מ"ש מדרב הונא [ד]דאמר רב הונא אמר רב [ה]היוצא בטלית שאינה מצוייצת כהילכתה בשבת חייב חטאת ציצית לגבי טלית חשיבי ולא בטלי הני לא חשיבי ובטלי אמר (ו) רבה בר רב הונא [ה]מערים אדם על המשמרת ביו"ט לתלות בה רמונים ותולה בה שמרים אמר רב אשי והוא דתלה בה רמונים מאי שנא מהא דתניא [ו]מטילין שכר במועד לצורך המועד שלא לצורך המועד אסור אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים אע"פ שיש להן ישן מערים ושותה מן החדש התם לא מוכחא מילתא הכא מוכחא מילתא אמרו ליה רבנן לרב אשי חזי מר האי צורבא מרבנן ורב הונא ב"ר חיון שמיה ואמרי לה רב הונא בר' חלוון שמיה [ז]דשקל ברא דתומא ומנח בברזא דדנא ואמר לאצנועיה קמיכוינא ואזיל [ח]ונאים במברא ועבר להך גיסא וסייר פירי ואמר אנא למינם קמיכוינא אמר להו הערמה קאמרת הערמה בדרבנן היא וצורבא מרבנן לא אתי למיעבד לכתחילה: **מתני'** [ט]נותנין מים ע"ג השמרים בשביל שיצולו [י]ומסננין את היין [א] בסודרין [ב]ובכפיפה מצרית [ג]ונותנין ביצה במסננת של חרדל ועושין אנומלין בשבת ר' יהודה אומר בשבת בכום ביו"ט בלגין ובמועד בחבית רבי צדוק אומר הכל לפי האורחין: **גמ'** [ד]אמר זעירי [ה]נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא מיתיבי רבן שמעון בן גמליאל אומר טורד אדם חבית של יין יינה ושמריה ונותן לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש תרגמה זעירי בין הגיתות שנו: [ו]מסננין את היין בסודרין: אמר רב שימי בר חייא [ז]ובלבד שלא יעשה גומא: [ח]ובכפיפה מצרית: אמר רב חייא בר אשי אמר רב [ט]ובלבד שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח אמר [י]רב [כ]האי [ל]פרונקא אפלגיה דכובא שרי אכוליה כובא אסור אמר רב פפא [מ]לא ניהדק אינש (ש) [נ]ציניתא בפומיה דכוזני דחביתא משום דמיחזי כמשמרת דבי רב פפא [ס]שאפו שיכרא ממנא למנא (ס) אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא האיכא ניצוצות ניצוצות לבי רב פפא לא חשיבי: ונותנין ביצה במסננת: תני יעקב קרחה לפי

ולא ידענא אי מלפניה. אם חל י"ט בע"ש ומת בו ביום ומפני שלא יוכלו להתעסק בו למחר התירו לקוברו ע"י עממים: **אי מלאחריה.** והוא מת בשבת ומפני שנשתהא כבר והיה מסריח התירו: **מת ביו"ט ראשון בו'.** מת שנשתהא כגון שמת בשבת ולמחר היה יו"ט: **מה שאין כן בגילה.** דאין ר"ה שוה לימים טובים של גליות דאילו ר"ה חמיר יו"ט שני דיליה וולדה בזה אסורה בזה: **מתעטף אדם בגילה.** שהוא כסדין ומתעטף בה דרך מלבוש: **וכסכסיה.** רלועות התלויות בה ולא אמרינן הך רלועות נאו לגורך עיטוף נינהו והוה משאוי ההוא שעתא שאין כיסכסין עשויין אלא לנטותה באהל: **חייב חטאת.** ואילו לא היתה מצוילת כלל לא מיחייב דהא לבושיה הוא. אלמא הציליות הויין לו משאוי הואיל ואינן כמלותו אינן צריכין לה ומן הבגד ממש אינן דליחשבינן כוותיה: **חשיבי.** משום דשל תכלת הן ולא בטלי והוו בה משוי: **מערים אדם על המשמרת ביו"ט.** לרבנן דאמרי[ו] אין תולין את המשמרת ביום טוב ואוקימנא דטעמא דאינו אלא משום אהל אלא משום עובדא דחול[ז] מערים ותולה אותה לצורך רמונים דלאו עובדין דחול נינהו ומסגן בה שמריס הואיל ונתלית דהא אמרינן נותנין לתלויה ביו"ט: **והוא דתלי בה רמונים.** בריש דמוכח מילתא דמעיקרא לאו לשמרים תלייה: **מטילין.** בדשיי"ר בלע"ז: **במועד.** בחולו של מועד: **מערים ושותה מן החדש.** אלמא בלא שום הוכחה מותר להערים: **התם לאו מוכחא מילתא.** דמילתא דאיסורא הוא דהכוראה אומר לצורך המועד הוא שאין הכל יודעין שיש לו מן הישן. הכא מוכחא מילתא לאיסור דסתם תולה משמרת לשמרים הוא תולה ומי לא יהיב בה ריימונים בריש להגיע בעלמא כי יהיב בה שמרים מוכח דלהכי תלייה: **ברא דתומא.** אלע של שום: **ומנח בברזא דדנא.** מקום שיש בו נקב בחבית והיין יוצא [ב] נותנו שם בשבת לסתום והוי כמתקן ומערים לכתחילה: **ואומר לאצנועיה.** להאי ברא דתומא מיכוינא. ועוד עביד דאיחריתי אזל נאים במברא בספינה רחבה העשויה לעבור המים והיא של נכרי ויודע הוא שיעבירנה הנכרי לצד האחר: **וסייר פירי.** ומשמר שם פירות כרמו. ומנצל שהנכרי מעבירו במים בשבת: **הערמה בדרבנן היא** ה"ג. הך הערמה לאו באיסורא דאורייתא הוא אלא באיסורא דרבנן דא"ל עביד ממש בלא הערמה אדרבנן הוא דעבר הלכך כיון דאורבא מרבנן הוא לא אחמירו עליה דהוא לא אתי למעבד לכתחילה להדיא בלא הערמה לעבור שם לפני הכל: **מתני' נותנין מים.** בשבת ע"ג שמרים הנתונים במשמרת מבעוד יום: **לדי שיצולו.** שיהו צלולין לזובו[ט] את היין מפני הקמחים שקורים יינ"ש: **בסודרין ובכפיפה מצרית.** העשויה מצורי דקל: **כפיפה.** סל: **ונותנין ביצה במסננת.** שהחרדל נתון בה להסתנן וקולטת את הפסולת ואף הביצה החלמון שלה נוטף ומסתנן עמו והוה ליה לחרדל למרלא והחלבון שהוא קשור נשאר למעלה. ורבינו הלוי פירש סיעוה של ביצה לתוך תבשיל היא ולא לתוך חרדל ובמסננת של חרדל הוא דשרי משום שיעור ויורד לתוך הקערה שהוא כלי שני ומתלבן התבשיל: **אינומלין.** פוטו"ן: **לגין.** גדול מכוס וקטן מחבית: **גמ' טורד.** מערבב: **בין הגפות שנו.** שכל היינות עכורין ושותין אותן בשמריהם הלכך אין כאן תיקון דבלאו הכי משתתי: **שלא יעשה גומא.** מן הסודר בפי הכלי כי עובדא דחול. אי נמי אתי לידי סחיטה: **שלא יגביה.** הכפיפה מקרקעית[ד] כלי התחתון טפח כמדת אהל: **פרונקא.** בגד ששוטחין על גיגית יין לכסותה: **אפלגא דכובא שרי.** דלאו אוהלא הוי: **לא ניהדק אינש ציניתא בפומא דכוזני דחביתא.** כלי חרס קטן שמערין בו יין מחבית לא יתן בפיו קשין וקסמים בחזקה לפי שאין לך מסננת גדולה מזו: **שפו שיכרא.** כל היכא דתני לשון שפוי בנחת הוא והפסולת נשאר בשולי הכלי: **והאיכא ניצוצות.** קטנות הנשופות באחרונה מתוך הפסולת שקורין ברייי"ש והנהו מוכחן דבורר הוא: **ניצוצות כי רב פפא לא חשיבי.** (פ) שחנוני מטיל שכר היה כדאמרינן בבבא מציעא (דף סה:) ובפסחים (דף קיג.) הלכך אינו מקפיד בניצוצות כל כך וכשמגיע לניצוצות משליך הן ופסולתן לחוץ ותחילת שפייתן (ו) מן הפסולת ניכר דלאו בורר הוא: לפי

בשכר במועד לא מוכחא מילתא, הכא במשמרת מוכחא מילתא דלשמר הוא תולה, ואם תלה בה רמונים אין, ואי לא לא. **והא** דאמרו דיה לרב אשי על רב הונא בר חיון, ואמרי לה בר חיון, דהוה שקיל ברא דתומיא ומנח בבירזא דדנא, פי' שהיה נוטל ראש שום ונותנו בנקב של חבית שיוצא ממנו היין, ולא היה מסתפק מאותה חבית אלא מחבית שבאוצר, והיה מערים וסותם הנקב בראש השום, והיה אומר להצניע ראש השום אני צריך. ועוד היה הולך וישן במעברא וכו'. אמר להו רב אשי הערמה מדרבנן היא, והערמה לכתחילה ת"ח לא עבדי. **ונותנין המים על השמרים בשביל שיצלו. אמר זעירי נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא.** ואם בין הגיתות הוא, שעדיין היין תוסס ואינו צלול, טורד היין תוסס ואינו צלול, ואם לא יעשה גומא. פי' שלא ימשוך קצות הסודר למעלה וישאר כמו גומא באמצעיתו. **ובכפיפה מצרית.** ואמרינן משמיה דרב שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח, שכן מצינו באהלי טומאה טפח, וכל מקום שיש בו חלל טפח כאהל חשוב, ואין עושין אהלי עראי לכתחילה בשבת. **פראנקא,** פי' כסוי בפי הקנקן ויש בו נקבים קטנים קטנים לסנן בו היין כאשר יציקוהו בקנקן. אם יהיה זה הכיסוי בחצי פי הכלי אינו מסנן, אם הוא בכל הפה של כלי הרי הוא כמסננת ונראה כמשמר היין במשמרת. וי"א פרונקא, מטלית של בגד שעשאו לכסוי כובא, כדאמרינן בתחילת במה טומנין ומ"ש מפרונקא דמר. ואומר עוד בע"ז פרק אין מעמידין בהמה בפונדקאות, פש ליה חמרא בכובה ציריה בפרונקא, פי' נשאר לו יין בכלי, קשר פי הכלי בסמרטוט. **לא ניהדוק צבתא** בפומא דכוזא משום דמיחזי כמשמרת. פי' צבתא בפומא דכוזא מוך חדש וכדומה לו, והוא מלשון מצאן צבתים או כרוכות. וי"א לוף של דקל וכדומה לו. **ונותנין ביצה במסננת של חרדל.** תני יעקב קרחה

(א) ביצה ו. כב., (ב) מנחות לז. ע"ש, (ג) מו"ק יב., (ד) [גיר' הערוך ובקפיפה], (ה) לעיל קלד., (ו) שם קט., (ז) [גיר' הערוך רבא], (ח) [גי' תוס' ביצה לב: ד"ה מלמטה למעלה], (ט) גי' הערוך בערך צבת מ' לא נהדק לחיים צבתא לפומא דכוזיתא, (י) [לעיל קלז.], (כ) [לעיל קלז.], (ל) כאן יש עדבוב דברים ע"י מסרון נקודות המבדילות וא"ל כלי שילוו. שיהיו צלולין בוזב: אח היין. מפני הקמחים וכו'. ועי' פירש"י להרי"ף, (מ) [וע"ע תוס' ביצה ו. ד"ה הא דתלא], (נ) (שיך לדף קמ:).

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא חשיבי ובטלי אמר (רבה) תז"מ וכ"ב ס"א ר' אבין: (ב) שם לא ניהדק לחיים (כיימתא) תז"מ וכ"ב ס"א צבאתא: (ג) שם ממנא למנא צבאתא ל"ל ר' אחא: (ד) רש"י ד"ה אלא יגביה וכו' מקרקעיתו של כלי: (ה) ד"ה ניצוצות וכו' לא חשיבי שסודני ומטיל לשכר היה: כדאמרי' בב"מ. נ"ב ע"ש דף סה דקאמר רב פפא עבדא דידי אבי מ"ט שכרא לא פסיד ובפסחי' דף קיג קאמר' תמרי בחלוף לבי קודנא רהוט וכו' אמר רב פפא אי לאו דרמאי שכרא לא איעבדי מאי קודנא אמר רב אסא קוד נאה וכו' ובפס"ק דנהה קא"ל רבא לרב פפא קודני ופיכס"י שתי לשונות: (ו) בא"ד ומתלת שפייתן שאין הפסולת ניכר לאו בורר הוא: (ז) תוס' ד"ה יו"ט אבי כו' בני מלאון (אותה העיר) תמ"מ וכ"ב הגה"ה היא:

גליון הש"ם

מתני' ומסננין את היין בסודרין. עי"ל קיא ע"א תוד"ה אלי מסוכריתא: תוס' ד"ה תלא בו' ושל דגים מאיס. עי"ל יט ע"ב תוד"ה הני כרכי.

לעזי רש"י

ברשיי"ר [ברצייי"ר]. לערבב. ייני"ש. עובש.
פוישו"ן. שפע, רוב.
בריי"ש. טיפות נוזלות.

רבינו חננאל

כולן לאיסור, לפי שאינן בני תורה. מהא שמעינן שאפילו דברים המותרים כגון אילו וכדומה להן המסורין לעם הארץ, אין אדם רשאי להורות להן להיתר אלא יחמיר עליהן לאיסור. וזה שאמר מתעטף אדם בכילה וכוסכיא ויוצא בה לרה"ר. פי' כוסכיא חוטין ומשיחות שעליה, הלכה היא, דקא משקינן עלה מדרב הונא [דאמר] היוצא בטלית שאינה מצוייצת כהילכתה כגון שתלה ציצית בג' כנפי הטלית והניח הרביעית, אותן חוטי הציצית כיון שאינה מצוייצת בד' כנפות שלה, אינה חשובה ציצית דמצוה, וכחוטין דעלמא הן חשובין, והיוצא בה חייב חטאת. ופרקינן ציצית לגבי טלית חשיבי ולא בטלי שלב האדם רוצה בקיומן כי בדעתו שיתלה הרביעית וילבשנה, אבל כוסכיא לגבי כילה אינו צריך להן ובטלי [וכן נמי טליתות שלנו שיש להן ד' ציציות אפי' אי חשבת להו אינן מצוייצות כהלכתן בטלו לגבי טליתן]. **והא** דאמר רבה בר בר חנה מערים אדם על המשמרת ביו"ט לתלות בה רמונים ותולה בה שמרים, אליבא דרבנן שאסורין לתלות ולשמר לכתחילה, ואע"פ שהיא איסורא והוא דתלה לה רמונים כרב אשי. ואע"ג דאמרינן מ"ש מהא דתניא מטילין שכר במועד וכו', התם

מוסף רש"י

מת ביו"ט ראשון כו'. מת המוטל לקבור, אם יו"ט לאמון הוא כו' (ביצה ו.). **מה שאין כן בביצה.** לענין גילה לא הקלו ביו"ט שני דר"ה להשוות לשל גליות, דאלו ר"ה טולדה בזה אסורה בזה (שם) דקדושה אחת היא ולא הקלו ביו"ט שני אי"ה אלא לענין מת בלבד (שם כב:). **ונותנין ביצה במסננת של חרדל.** ומסננה בתוכו ליפות מרמיתו (לעיל קלד.). **לתוך המשמרת.** שמסננין בה שמרים (לעיל קט.).

מוסף תוספות

א. שכופין לישראל לעשות מלאכה וכשהוא יו"ט מניחין אותם. תוס' גילה ו. ד"ה והאידנא. ב. במלאו"ן שמת אדם אחד ביו"ט שני. תוס' גילה ו. ד"ה והאידנא. ג. לפי שיש בזמן הזה יהודים המתעסקים במלאכת השדים. תוס' הלא"ש. ד. ביו"ט. תוס' הלא"ש. ה. בתמיה. מהרלב. ו. לגבי אבנט. תוס' הלא"ש. ז. ותמיהא מילתא מאי מקשה מתניתא דשכר לרב אשי, דהא במס' משקין (מ"ק יב:) אוקימנא כתנאי דאמרי' טוחנין קמח במועד לצורך המועד, שלא לצורך המועד אסור, ופריך עלה מהא ברייתא דשכר, ופרקינן תנאי היא דתניא אין מערימין בכך, ר' יוסי בר' יהודה אומר מערימין. [וי"ל]. ריטב"ש. ח. דהלכתא. ריטב"ש. ט. ומשו"ה פרכינן מינה. ריטב"ש. י. דמייתי התם (קכח:) בשרו בשר תפוח בשר מליח ודג מליח ותפל. רשב"ש. יא. דא"כ לימא בשר מליח. רשב"ש. שרי לטלטלו, דג תפל אסור לטלטלו. ריטב"ש. יב. דמיירי בעץ שתולין בו הבשר ותורת כלי עליו. תוס' הלא"ש. יג. [ו]רגילות הוא להצניעו. רשב"ש. יד. וכל שנשתמש בו זורקו לבין העצים. ריטב"ש.

לפי שאין עושין (א) **אלא לגוון.** למראה שהחלמון יפה לגוון ולא החלבון הלכך אידי ואידי אוכל הוא ואין כאן בריית פסולת מאוכל: **ממחו.** דישטיפדי"ר בלע"ז במים או ביין: **ממחו בכלי.** משמע זהו שיעור שלו: **ואינו ממחו ביד.** דממחו ליה שפיר טפי: **אלא אמר שמואל ממחו ביד.** שאין זה דרכו בחול: **קס ר' יוחנן בשיטתיה דר"א.** חזר בו ואסר: **אביי ורבא דאמרי תרוייהו הלכה כר' יוחנן.** דאסר: **לרבך.** לזעירי: **בשופפא דפומא.** אמעני של שוס: **ולא יטרוף.** כדרך שטורפין ביצים בקערה בכף דרך טריפה שמכה בכח: **שחלייס.** כריש"ן והיו שוחקין אותם במים: **ממשיך.** נותן: **אמיתא.** מינטר"א בלע"ז: **מעלית לחלי.** לערב עם שחלייס: **ואין עושין אלונטית.** שאינה למשקה אמא אלא לגנן לאחר המרחץ ולוגמת רפואה: **וחשי מבינתא דרישא.** הרגשתי בצינתו משערת לאשי עד לפרני רגלי: **מנכו לי מזכיותי.** אם הייתי ניצול ממנו שלא אמות: **שפי כל יומא.** ולא היה מזיקו: **דדש ביה.** רגיל בו: **מתני' חילתית.** אלטי"ש בלשון ישמעאל ובלע"ז לזר"א ושורין אותו בפושרין ושותין אותן המים לרפואה: **אכל נותן.** החלתית: **בפוך החומץ.** ומטבל בו מאכלו. ולקמיה מפרש אמאי אין שורין: **ואין שולין את הכרשינין.** מליף עליהם מים בכלי לברור פסולתן כדתנן במסכת בילה (דף יד:) אף מדיח ושולה: **ולא שפין אותן.** ביד להסיר פסולת דהוה ליה בורר: **אכל נותן לתוך הכברה.** ואע"פ דפעמים שהפסולת נופל לרך נקבי הכברה ונמצא נתברר מאליו: **אבן.** הוא שעושין מן הקש מחתכין אותו במוריגין ועושה כל זנב (ב) השבולת תבן: **מוך.** הוא מזקן השבולת העליון ואינו ראוי למאכל וכובדין אותו (ג) בכברין שיפול המוך: **אכל נוטל** (ד) **בכברה.** ליתן בתוך האבוס ואע"פ שהמוך °נופל מאליו כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר: **גמ' שרס.** חילתית בפושרין מאי: **אומצא.** בשר מי: **שלא יעשה כו'.** לא שבקוה רבנן למעבד עובדי דחול: **אם כן.** דלא ידענא לפרושי מתני' טפי מינך מה בין לי ולך: **מסייגין יחידאה היא.** ור' יוסי אמרה אבל לרבנן אף בצונן אסור: **ליוקרא דליבא.** שלבו כבד עליו: **אלא אקלי חילתא.** משקל ג' זהובים: **שאיל בי מדרשא.** מה יעשה בשבת: **לשתות לא קמיבעיא לי.** דבלאו רפואה משקה הוא ותנן כל המשקין שותה (לעיל דף קט:): **לשרות.** דתנן מתניתין אין שורין: **כמאן דשרי.** בעיא הוא. הך דרב לימא כרבי יוסי דשרי בצונן אבל לרבנן אסור: **עיילינא.** הכניסני ואיש זקן היה: **לכסכוסי ליכניסא.** חלוק כתונת של פשתן שנתכבסה והרי היא קשה ומשפשפה בין שתי ידיו והיא מתרככה ואף הליבון שלה מלהיל על ידי השפשוף: **אולודי חיורא.** הליבון מלהיל: **הפס מיחזי לאולודי חיורא.** שמקפיד על ליבונו ולוהרו של סודר יותר מכיתניתא:

משלפא

לפי שאין עושין אותה אלא לגוון איתמר חרדל שלשו מע"ש למחר אמר רב ממחו בכלי אבל לא ביד א"ל שמואל ביד אטו כל יומא ממחו ליה ביד מאכל חמורים הוא אלא אמר שמואל ממחו ביד ואינו ממחו בכלי אתמר ר"א אמר אחד זה ואחד זה אסור ורבי יוחנן אמר אחד זה ואחד זה מותר אביי ורבא דאמרי תרוייהו אין הלכה כרבי יוחנן קם רבי יוחנן בשיטתיה דר"א קם רבי אלעזר בשיטתיה דשמואל אביי ורבא דאמרי תרוייהו הלכה כרבי יוחנן [א]אימיה דאביי עבדא ליה ולא אכל דביתהו דזעירא עבדא ליה לרב חייא בר אשי ולא אכיל א"ל לרבך עבידי ליה ואכל ואת לא אכלת אמר רבא בר שבא הוה קאימנא קמיה דרבינא ובחשי ליה בשופתא דתומא ואכל [ב]אמר מר זוטרא [ג]לית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא דאתמר [א]חרדל שלשו מע"ש למחר ממחו בין ביד בין בכלי ונותן לתוכו דבש ולא יטרוף אלא מערב [ב]שחליים ששחקן מע"ש למחר נותן לתוכן שמן וחומץ וממשיך לתוכן אמיתא ולא יטרוף אלא מערב [ג]שום שריסקו מע"ש למחר נותן לתוכו פול וגריסין ולא ישחוק אלא מערב וממשיך את אמיתא לתוכן [ד]מאי אמיתא ניינייא אמר אביי ש"מ האי ניינייא מעליא לתחלי: ועושין אנומלין בשבת: [ה]ת"ר [ד]עושין אנומלין בשבת ואין עושין [ה]אלונטית ואיזו היא אנומלין ואיזו היא אלונטית אנומלין יין ודבש ופלפלין אלונטית יין ישן ומים צלולין ואפרסמון דעבדי לבי מסותא למיקר אמר רב יוסף זימנא חדא עלית בתר מר עוקבא לבי באני כי נפקי אתאי אשקיין כסא אחרינא הואי מסתפינא דלמא מנכו לי מזכותא דעלמא דאתי והא מר עוקבא דשתי כל יומא שאני מר עוקבא דדש ביה: **מתני'** אין שורין את החילתית בפושרין [ו]אבל נותן לתוך החומץ [ז]ואין שולין את הכרשינין ולא שפין אותן אבל נותן לתוך הכברה או לתוך הכלכלה [ח]אין כוברין את התבן בכברה ולא יתננו על גבי מקום גבוה בשביל שירד המוץ אבל נוטל הוא בכברה ונותן לתוך האיבוס: **גמ'** איבעיא להו שרה מאי תרגמא רב אדא נרשאה קמיה דרב יוסף שרה חייב חטאת א"ל אביי אלא מעתה שרה אומצא במיא הכי נמי דמיחייב אלא אמר אביי [ט]מדרבנן שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול בעא מיניה רבי יוחנן מר' ינאי מהו לשרות את החלתית בצונן א"ל אסור והא אנן תנן אין שורין את החלתית בפושרין הא בצונן מותר א"ל [י]א"כ מה בין לי ולך מתניתין יחידאה היא דתניא [יא]אין שורין את החלתית לא בחמין ולא בצונן רבי יוסי אומר בחמין אסור בצונן מותר למאי עבדי ליה ליוקרא דליבא רב אחא בר יוסף חש ביוקרא דליבא אתא לקמיה דמר עוקבא א"ל זיל שתי תלתא תיקלי חילתתא בתלתא יומי אזל אישתי חמשא בשבת ומעלי שבת לצפרא אזל שאל בי מדרשא אמרו ליה תנא דבי רב אדא ואמרי לה תנא דבי מר בר רב אדא [יב]שותה אדם קב או קביים ואינו חושש אמר להו לשתות לא קמיבעיא לי כי קא מיבעיא לי לשרות מאי אמר להו רב חייא בר אבין בדידי הוה עובדא ואתאי שאילתיה לרב אדא בר אהבה ולא הוה בידיה אתאי שאילתיה לרב הונא ואמר הכי קאמר רב שורה בצונן ומניח בחמה כמאן דשרי [יג]אפילו למאן דאסר ה"מ היכא דלא אישתי כלל אבל הכא כיון דאישתי חמשא ומעלי שבתא אי לא שתי בשבת מיסתכן מיסתמיך ואזיל רב אחא בר יוסף אכתפיה דרב נחמן בר יצחק בר אחתיה א"ל כי מטינן לבי רב ספרא עיילינא כי מטו עייליה בעא מיניה מהו לכסכוסי כיתניתא בשבתא לרכוכי כיתניתא קא מיכוין ושפיר דמי או דילמא לאולודי חיורא קמיכוין ואסיר א"ל [יד]לרכוכי קא מיכוין ושפיר דמי כי נפק אתא א"ל מאי בעא מר מיניה א"ל בעי מיניה מהו לכסכוסי כיתניתא בשבתא ואמר לי שפיר דמי ותבעי ליה למר סודרא סודרא לא קא מיבעיא לי דבעי מרב הונא ופשיט לי [טו]ותיפשיט ליה למר מסודרא א"ל [יב]התם מיחזי כי אולודי חיורא הכא לא מיחזי כאולודי חיורא אמר רב חסדא האי כיתניתא

משלפא

לב א מיי' פ"ח מהל' שבת הל' יד ופכ"ג הלכה יב סמג לאוין סה טושע"ע א"ח סי' שכא סעיף טו:
לג ב ג מיי' פכ"ג שם טושע"ע שם סעיף טז:
לד ד מיי' שם הי"א טושע"ע שם סעיף יח:
לה ה מיי' פ"ד מהל' דעות הלכה יז:
לו ו מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה ז סמג לאוין סה טושע"ע א"ח סי' שכא סעיף יח:
לז ז (מיי' פ"ח מהל' שבת) סמג לאוין סה טושע"ע א"ח סי' שיט סעיף ח:
לח ח מיי' פכ"א שם הלכה לא סמג שם טושע"ע א"ח סי' שכד סעיף ח:
לט ט י כ מיי' פכ"א שם הלכה כב ופכ"ג שם הל' ז סמג שם טושע"ע א"ח סי' שכא סעיף יח:
מ ל מ מיי' פכ"ג שם הלכה יז סמג שם טושע"ע א"ח סי' שב סעיף ה:

לעזי רש"י

דישטיפדי"ר [דישטינפרי"ר]. להשרות.
כרישו"ן [קרישו"ן]. שחליים.
מינט"א. מנתה (צמח).
לזר"א. חלתית.

מוסף רש"י

עושין אנומלין בשבת. שהוא לשמות. ואין עושין אלונטית. שהוא לרפואה להצטנן כשיוצאין מבית המרחץ כדמפרש (ע"ז ל:). ומים צלולין. שנשאבו ועמדו בכלי יום או יומיים להיות צלולין, ושופין העליונים בנחת במקומן (שם).

רב נסים גאון

אין שורין את הכרשינין. גרסי' בגמ' דבני מערבא תני אין שורין את הכרשינים משום בורר, ולא שפין אותן משום דש, אין כוברין את התבן משום מרקד.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לפי שאין עושין אותה אלא: (ב) ד"ה תבן וכו' כל זנב השבלים תבן: (ג) ד"ה מוך וכו' בכברה כדי שיפול: (ד) ד"ה אכל נוטל הוא בכברה ונותן לתוך האבוס:

גליון הש"ס

גמ' אמר מר זוטרא לית הלכתא ככל הני שמעתתא. עיין כתובות דף נ"ד ע"א תוס' ד"ה לית הלכתא: רש"י ד"ה אבל נוטל וכו' נופל מאליו בר"ש. עיין לעיל דף נ"ד ע"א ברש"י ד"ה כלאים דחבלים:

רבינו חננאל

לפי שאין עושין אותה אלא לגוון, פי' [לגוון] לצבעו להתראות בו גוונא של ביצה. מאכל המרס. פי' זה המאכל ממורס הוא כדתנן (נתן) [נטל] את הדם ונתנו לממרס בו על הרובד הרביעי. וי"א מאכל חמורים הוא, כלומר אינו מאכל בני אדם אלא מאכל חמורים הוא. חרדל שלשו מע"ש. חלקו עליו רב ושמואל ור' יוחנן ור' אלעזר, ודבריהן פשוטין הן. ומר זוטרא דהוא בתרא אמר לית הילכתא ככל הני שמעתתא, אלא כי הא דתניא חרדל שלשו מע"ש למחר מניחו בין ביד בין בכלי ונותן לתוכו דבש, ולא יטרוף אלא מערב. שום שריסקו מע"ש למחר נותן לתוכו פול או גריסין, ולא ישחוק אלא מערב, וממשיך את האמיתה לתוכה. מאי אמיתה, נבחה. אנומלין, יין ושמן ודבש ופלפלין. אלונתית, יין ישן ומים צלולין ואפרסמון. **אין שורין את החלתית בפושרין אבל נותן לתוך החומץ.** ומיבעיא לן שרה מאי. ומסקנא, שרה אמר אביי איסורא מדרבנן. וא"ר יוחנן מתניתין יחידאה היא והוא ר' יוסי, אבל חכ"א בין בחמין בין בצונן אסור. וסוגיין דשמעתא אם שרה מאתמול לשתות חלתית בשבת מותר, אבל לשרותו אסור אפילו בצונן. ואם שתה מקודם השבת ועכשיו בשבת חרשש אם לא ישתה מסתכן, מותר לו לשרות בתוכן ולהניחה בחמה. **לכסכוסי כיתונתא.** פי' לרכוכי קא מיכוון ושרי, או דלמא לאולודי וכו'. פי' לקבץ מקצת הבגד של פשתים לתוך ידו לשופו מפני שרוחצין הבגד ומתייבש בשמש או ברוח עומד אנסון, פי' קשה, ורוצה לרככו, נותן הבגד לתוך ידיו ומוליך ומביא ידיו עד שיעשה הבגד ההוא כמו קפולים קטנים כמין קמטים. כי הא דא"ר זירא בפרק חבית מאי מרזב כגון [ט]כסכוסי מאני. וכי הא דתנן בפרק האשה שהיא עושה צרכיה לכסכס ג' פעמים על כל דבר ודבר, ואמרינן בגמ' בעי ר' ירמיה אמטויי חד ואיתויי [חד] או דלמא אמטויי ואיתויי תרי, תיקו. וכן עוד מפורש בתלמוד א"י בענין מוליך ומביא שבלולב. מיהא שמעינן דכיסכוס כעין שפשוף הוא ומתקורץ הבגד, פי' יתכמש, ונראה קמטין קמטין וכשלובשו מתפשט, וכדאמרינן אמר רב כהנא ואיתימא רב יהודה טיט שעל בגדו מכסכסו מבפנים. ומדקרי להאי כיתונתא, שמעינן מינה דסודרא ליתיה כתניתא, ולא יתכן לומר שהוא צמר, שאם הוא צמר איך אומר לו היה לך ללמוד פשתים מצמר, והדבר רחוק ביניהם ואינה אלא צמר גפן שזה קרוב לזה. ופשט רב חסדא דלרכוכי מיכוון ושרי. **אמר רב חסדא האי כיתניתא**

ט) לפנינו בגמ' ליתא שם כיסו בבגליתא.